

CİLT 14, SAYI: 2, ŞUBAT 1986

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüŖ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) ŞUBAT 1986

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Sakıp Sabancı*

Yazı İşleri Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Adres:

Cumhuriyet Cad. Ferah Apt. No. 233/9
Harbiye - İST. Telefon: 146 24 12

Görüşteki yazılar, kaynak olarak TÜSİAD
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kul-
lanılabilir.

Basıldığı Yer:

Lebib Yalkın Yayınları ve Basım İşleri A.Ş.
Telefon: 143 15 75 / 5 Hat

Bu Sayıda,

TÜSİAD'dan Haberler	4
1986 Yılına Girerken Ekonomik Durum	8
Borçlu Ülkeler İçin Baker Planı	16
Üniversite, Endüstri Ve İşgücü Arasında İşbirliği	20
Nato Ülkelerinin Savunma Sanayileri	24
Japonya'nın Dünyaya Pazarlaması Ve Diğer Ülkelerin Bu Pazarlamadan Öğrendikleri	29

TÜSİAD'dan Haberler...

TÜSİAD Genel Kurul toplantısı 28 Ocak 1986 tarihinde İstanbul'da Etap Marmara Otelinde yapılmıştır. Toplantı, Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Şahap Kocatopçu tarafından açılarak üyeler İstiklal Marşı ile saygı duruşuna davet edilmiştir.

Toplantıyı yönetmek üzere Ahmet Aydın Bolak Divan başkanlığına, Necmettin Gökçe Başkan yardımcılığına, Cem Boyner ve Haluk Özsaruhan divan katipliklerine seçilmişlerdir.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Şahap Kocatopçu'nun Genel Kurulu açış konuşmasını takiben TÜSİAD Genel Sekreteri E. İhsan Özol 1985 yılı çalışmalarını hakkında bilgi vermiştir. Daha sonra okunan 1985 yılına ait Yönetim Kurulu ve Denetçiler Raporu oybirliği ile kabul edilerek Yönetim Kurulu oybirliği ile ibra edilmiştir. Dernekler Kanunu ile ilgili formalitelerin ikmalinden sonra dernek organlarının seçimine geçilmiştir. Yeni seçilen Yönetim Kurulu, Yüksek İstişare Konseyi, Denetçiler ve Haysiyet Divanı üyelerinin isimleri aşağıda gösterilmiştir.

Genel Kurul münasebetiyle verilen yemekli toplantıya şeref konuğu olarak davet edilen Başbakan Sayın Turgut Özal son ekonomik durum ve ekonomik tedbirlerle ilgili önemli bir konuşma yapmıştır.

Toplantıya ayrıca Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem, Devlet Bakanı Ahmet Karaveli, Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Doğan, İstanbul Valisi Nevzat Ayaz, İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, Bülent Akarcalı ve Ali Tanrıyar katılmışlardır.

Genel Kurul'da seçim sonuçları:

YÖNETİM KURULU ASİL ÜYELERİ

Sakıp Sabancı (Başkan), Ömer Dinçkök (Başkan Yardımcısı), Şinasi Ertan (Başkan Yardımcısı), Mehmet Şuhubi (Muhasepe üyesi), Cem Boyner (Üye), Bülent Eczacıbaşı (Üye), Nihat Gökyiğit (Üye), Rahmi M. Koç (Üye), Ali Nizamoğlu (Üye), Selçuk Yaşar (Üye), E. İhsan Özol (Üye ve Genel Sekreter).

YÖNETİM KURULU YEDEK ÜYELERİ

Öner Akgerman, Sedat Aloğlu, Dinç Bilgin, Necmettin Gökçe, Şadi Gücüm, Halis Komili, Haluk Özsaruhan, Güler Sabancı, Sinan Tara, Kaya Turgut.

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ ÜYELERİ

Vehbi Koç, Eli Acıman, Necati Akçağlılar, Öner Akgerman, Haydar Akın, Rüştü Akın, Cabi Akman, Hüseyin Bayraktar, Feyyaz Berker, Fuat Bezmen, Dinç Bilgin, İbrahim Bodur, Osman Boyner, Fred Bur-la, Üstün Çevik, Rasin Demirsoy, Nejat F. Eczacıbaşı, Şakir Eczacıbaşı, Şerif Egeli, Ünver Eğrikavuk, Tefvik Ercan, İhsan Erez, Bahri Ersöz, İ. Şevki Figen, Üzeyir Garih, Muzaffer Gazioğlu, Necmettin Gökçe, Emre Gönensay, Erdoğan

Gönül, Şadi Gücüm, Burhan Günergün, Kemal Haraççı, Mehmet Huntürk, Kemal Ilıcak, Fahir İlkel, Jak Kamhi, Oğuz Karahan, Can Kıraç, İnan Kıraç, Asım Kocabıyık, Şahap Kocatopçu, Nurettin Koçak, Ali Koçman, Halis Komili, Ali Mansur, Halit Narin, Talat Orhon, Ergün Özakat, Melih Özakat, İsmail Özdoyuran, Haluk Özсарuhan, Raşit Özсарuhan, Ahmet Özköseoğlu, Güler Sabancı, Kamuran Sertel, Ertuğrul Soysal, Fethi Tanalay, Sabri Tanık, Ziya Tansu, Şarık Tara, T. Güngör Uras, Sabri Ülker, Ferdi Vardarman, Memduh Yaşa, Selman Yaşar, Attila Yurtçu.

KONSEY DANIŞMAN ÜYELERİ

Nejat Basmacı, Nurullah Gezgin, Nuh Kuşçulu, Korkut Özal, Dündar Soyer, Ayhan Ünler, Mehmet Yazar.

DENETLEME KURULU ASİL ÜYELERİ

İnan Kıraç, Üzeyir Garih, Ali Mansur.

DENETLEME KURULU YEDEK ÜYELERİ

Hüseyin Bayraktar, Alber Bilen, Fethi Tanalay.

HAYSİYET DİVANI ASİL ÜYELERİ

Raşit Özsaruhan, Kemal Haraçcı, Ziya Tansu.

HAYSİYET DİVANI YEDEK ÜYELERİ

Hulusi Çetinođlu, Tayyar Zaimođlu, Mehmet Huntürk.

1986 Yılına Girerken Ekonomik Durum...

1985 yılında ekonominin hızı yılın ilk yarısında yüzde 3.9 oranında seyretmiş, ikinci yarıda madencilik, imalat sanayii, ticaret ve ulaşırmada meydana gelen genişlemeler ile yüzde 4.9'a yükselmiştir. Büyüme hızının revize oranı bile 1984 yılının büyüme hızı olan 5.9'un bir puan gerisinde kalmıştır. Gerileme tarım, imalat sanayii ve hizmet sektörlerinden kaynaklanmaktadır. Tarım sektörünün büyüme hızı olumsuz hava koşulları nedeniyle 1984 yılında yüzde 3.7'den 1985 yılında yüzde 2.3'e, imalat sanayiinin yüzde 9.3'ten yüzde 5.6'ya, hizmetlerin ise yüzde 5.3'ten yüzde 4.1'e gerilemiştir.

Toplam sabit sermaye yatırımları GSMH'nin yüzde 18.5'i civarında karar kılmış bulunmaktadır. Birinci Beş Yıllık Plan döneminde de aynı yatırım oranından hareket edilmişti. Ancak, yirmi yıl önce GSMH'nin yüzde 18.6'sına eşit sabit sermaye yatırımı ile yüzde 7'lik bir büyüme hızı sağlanırken, bugün aynı yatırım oranıyla ancak yüzde 4.9'a ulaşılmaktadır. Yirmi yıl önce marjinal sermaye/hasıla oranı 2.7 iken bugün 3.8'e yükselmiş bulunmaktadır. Gerileme nedenlerinden biri yüksek sermaye/hasıla oranları olan projelere ağırlık verilmesi zorunluluğundan gelmektedir.

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının toplam içindeki payı 1984'te olduğu gibi 1985'te de yüzde 60 olmuştur. GSMH içindeki kamu yatırım payları ise 1984'te yüzde 11.0'dan, 1985'te yüzde 11.1'e yükselmiştir. Buna mukabil özel sektör prodüktif yatırımları 1984'te GSMH'nin yüzde 5.1'inden, 1985 yılında yüzde 4.9'a gerilemiş, konut yatırımları 2.26'dan 2.56'ya yükselmiştir. Toplam ise yüzde 7.36'dan yüzde 7.40'a yükselmiştir.

Kamu yatırımları arasında ulaştırmaya aşırı ağırlık verilmiş, 1985 yılında ulaştır-

manın payı yüzde 22.6'dan yüzde 30.4'e yükseltilirken, diğer bütün sektörlerin payları gerilemiştir.

1985 yılında kamu tasarrufu ile yatırımları farkı GSMH'nın yüzde 2.2'sine eşit olmuştur. GSMH'nın yüzde 1.9'u olan konsolide bütçenin gelir gider farkına ek olarak borç ödemelerinin yüzde 2'ye yükselmesi, 1985 yılında borçlanmanın GSMH'nın yüzde 3.9'una yükselmesine neden olmuştur.

Kamu sektörünün aşırı ölçüde borçlanması piyasa faizinin yukarıya doğru zorlanmasına ve özel sektörün yararlanabileceği likit fonların tükenmesine yol açmaktadır.

Ayrıca, bankacılık kesiminin plasmanlarındaki artışın yüzde 25'i Hazine Bonosu ve Devlet Tahvillerine ayrılmıştır.

Kamu kesiminin aşırı ölçüde borçlanması ikraz edilebilir fonları daraltmakta, faiz oranlarında beklenen düşüşe engel olmakta ve özel sektörün borçlanma imkanlarını büyük çapta sınırlandırmaktadır.

Kolaylaştırılmış bulunan formaliteler nedeniyle yatırım teşvik belgelerine dayanan yatırım eğiliminde büyük artışlar olduğu

anlaşılmaktadır. Ancak teşviklerin gerçekleşmesi enflasyon oranının ve kredi faizinin düşmesine bağlıdır.

İlk KDV uygulamalarına rağmen, 1985 enflasyon oranı 1984 yılından düşük olmakla beraber oniki aylık dönemler arasındaki artış oranı Aralık ayı sonunda DİE Toptan Eşya Fiyatları endeksi ve DİE Tüketici Fiyat endeksi'ne göre sırası ile yüzde 43.2 ve yüzde 45 olmuştur. Kasım ayı itibariyle toptan eşya fiyatları endeksinin devlet ve özel kesim şeklinde analizi fiyat artışlarının daha ziyade devlet sektöründen kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Devlet kesiminin yüzde 55.0'lık ortalama fiyat artışlarına mukabil özel kesimde artış yüzde 40.4 olmuştur. İki kesimin birarada incelenmesi ise yüzde 44.4 vermektedir. Tüketici fiyatları endeksi ise Ankara için yüzde 50.4, İstanbul için yüzde 50.3 olmuştur.

Ana sektörler bakımından ortalama fiyat artışları enerji sektöründe yüzde 97.6, madencilik sektöründe yüzde 63.9, imalat sanayiinde yüzde 41.9 ve tarım sektöründe yüzde 37.4 olarak belirlenmiştir.

Parasal göstergeler enflasyon oranını teyit eder mahiyettedir. Aralık sonu itibariyle

emisyonun yıllık artışı yüzde 39.9, rezerv paranın yüzde 44.6 ve geniş tanımlı M2 para arzının yüzde 51.1 olmuştur. Merkez Bankası'nın rezerv parayı yüzde 44.6 oranında arttırması büyük çapta Hazine finansmanından kaynaklanmaktadır. Nitekim Merkez Bankası kredileri içinde 1983'te yüzde 27 ve 1984'te yüzde 38 olan Hazine finansmanının toplam Merkez Bankası kredileri içindeki payı 1985'te yüzde 66'ya yükselmiştir. Kamu kesiminin payı ise yüzde 74'dür. Buna mukabil özel sektörün payı 1983'te yüzde 47'6'dan 1984'te yüzde 37.3'e ve 1985'te yüzde 26'ya gerilemiştir.

Daha ziyade özel kesimin finansmanına yönelik kredi stokunun 1985 sonunda yıllık artış hızı yüzde 44.2 olmuştur. Toplam banka kredilerinin yıllık artışının yüzde 48.5 olmasına mukabil kalkınma ve yatırım bankalarının kredileri ancak yüzde 12.1 oranında artmıştır. Mevduat bankaları kredilerinin yıllık artış hızı yüzde 55.7 olmuştur. Kamu mevduat bankalarının kredilerini yüzde 56.7 oranında arttırmalarına mukabil, ilk yedi özel bankanın kredileri yüzde 47.3 oranında artmıştır.

Kredi stokunun mevduata oranı 1984 sonunda yüzde 86'dan 1985 sonunda yüzde 79.7'ye gerilemiştir. Bu gösterge bankaların plasmanlarını kredilerden menkul kıymetler portföyüne yönelttiklerini teyit etmektedir.

Bu yıl toplam konsolide mevduatta geçen yıla oranla bir hızlanma olmasına rağmen, tasarruf mevduatı artış hızı geçen yılın dört puan gerisindedir.

Ödemeler bilançosu 1985 yılının Ocak-Ekim döneminde olumlu gelişmeler göstermiştir. Dış ticaret dengesi açığı azalmış, görünmeyen kalemlerin bakiyesi pozitif olmuş, karşılıksız transferlerin toplamı geçen yıldan daha yüksek olmuştur. Buna mukabil kısa vadeli sermaye hareketleri büyük çapta artarak 1.2 milyar dolara yükselmiştir. Resmi kuruluşlar mevduat bankaları kısa vadeli ticari kredi kullanımları ile geri ödemelerin net bakiyesinden oluşan bu kalem Temmuz-Ekim döneminde 800 milyon doları aşkın bir artış göstermiştir. Net hata ve noksan kalemi de aynı dönemde 600 milyon dolar civarında negatif artış göstermiştir.

1985 yılı ihracatının yüzde 12 oranında artarak 8 milyar dolara yükseleceği ve

GSMH'nın yüzde 15.5'i olacağı tahmin edilmektedir. 1979 yılında ihracatın GSMH'ya oranının yüzde 3.4'ten ibaret olduğu dikkate alınırsa ekonominin ihracata yönelmesinde katedilen mesafenin önemi açıkça görülür. İhracatın bileşimi sanayi ürünleri lehine değişmeye devam etmiştir. Sanayi ürünlerinin payı 1985 yılının Kasım ayında yüzde 76.7'ye yükseltilmiştir. Fakat aynı dönem zarfında ithalat 1979'da GSMH'nın yüzde 8.0'inden, 1985 yılında yüzde 21.6'sına yükselmiştir. Bu suretle 1979 yılında GSMH'nın yüzde 4.9'u olan dış ticaret açığı 1985 yılında yüzde 6'ya yükselmiştir. Aradaki fark 1980'den önceki dönemde ithalatın kontrol altında tutulması, buna mukabil 1980'den itibaren ithalatın her yıl biraz daha libere edilmesiyle ilgilidir. Nitekim, dış ticaret hacminin GSMH'ya oranı 1979 yılında yüzde 11.4'den 1985 yılında yüzde 36.7'ye yükselmiş dışa açılmış gelişmekte olan ülkelerin oranlarına yaklaşılmıştır. Dış ticaret hacminin dünya ticaretine oranının 1979 yılında binde 4.9'dan 1985 yılında binde 8.8'e yükselmesi dışa açılma eğiliminin diğer bir göstergesidir.

Elde edilen son bilgilere göre 1985 yılının Ocak-Kasım döneminde ithalat 10.257 milyon dolar, ihracat ise 7.148 milyon dolara yükselmiştir.

1980 sonrası dönemde ulaşılan diğer bir rekor 1979 yılında yüzde 45 olan ihracatın ithalatı karşılama oranının 1985 yılının ilk onbir aylık döneminde yüzde 70'e yükselmesidir. Ancak bu başarı dış ticaret hadlerinin 1973'te 100'den 1979'da 74'e ve 1985 yılında 57'ye düşmesiyle sağlanabilmiştir.

Borçlu Ülkeler İçin Baker Planı...

ABD Maliye Bakanı James Baker tarafından IMF ve Dünya Bankası'nın Seul'de yaptıkları toplantıda gelişmekte olan ülkelerin borçlarının geri ödenebilmesi için gerekli ortamın yaratılması ile ilgili plan ilk olarak Institute of International Finance tarafından olumlu karşılanmıştır. Ekim ayı sonunda toplanan kuruluşa üye bankalar J. Baker'in borçlu ülkelerde sürekli bir büyümeyi sağlayacak şartları yaratmak ve bu ülkelerin borç problemlerini hafifletmek yolundaki teklifini desteklemiştir. Hem borçlu hem de alacaklı ülkelerde uygun ekonomik ve mali politikaların uygulanması bu girişimin özünü teşkil etmektedir.

Aralık ayı başında ise IMF ve Dünya Bankası James Baker'in girişimini desteklediklerini belirtmişlerdir. Aynı ay içinde belli başlı alacaklı ülkelerin bankaları J. Baker'i desteklediklerini belirten bildiri yayınlamışlardır. İngiltere de Bank of England aracılığı ile IMF ve Dünya Bankası'na J. Baker'in teklifinin olumlu ve yapı-

cı olduğunu ve bankaların ellerinden geleni yapacaklarını belirtmiştir. Ayrıca Hükümetin çok taraflı kalkınma bankalarının (Multilateral Development Banks) IMF ile yakın bir işbirliği kurarak rollerini genişletmelerine taraftar olduğu açıklanmıştır.

Ekonomik büyümeye önem verilmesi nedeni ile Baker planı özellikle ödemeler dengesinde ayarlamalara öncelik veren daha önceki IMF programlarına göre gelişmekte olan ülkelere daha fazla kabul görmüştür. Latin Amerika'da 11 borçlu ülke Aralık ayı ortasında toplanarak bu planı olumlu bir adım olarak nitelendirirken, daha düşük faiz ve kredilerde artış talep etmişlerdir. Bununla birlikte hiçbir ülke planın ilk uygulanacağı yer olmak istememektedir.

Birçok gelişmekte olan ülkede uygulanan Dünya Bankası'nın yapısal uyum politikaları ekonomik gelişme ve borç ödeme kapasitesinin arttırılması açılarından önemlidir. Bunlar bugün ABD'de uygulanan, ekonominin arz yönü ile ilgilenen politikalara benzemektedir. Örneğin, dış ticaret ve finansal hizmetlerin liberalizasyonu, vergilerde ve kamu harcamalarında reformlar, sektörlerde verimliliği arttırmak

için subvansiyonların ve kontrollerin kaldırılması, enflasyonun düşürülmesi gibi Tablo, 15 Baker ülkesinin (Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvator, Fildişi Sahili, Meksika, Fas, Nijerya, Peru, Filipinler, Uruguay, Venezuela, Yugoslavya) gelecek üç sene içindeki borçlarının ne yönde gelişebileceği konusunda bir tahmini göstermektedir. Toplam banka kredileri yıllık yüzde 2.5 artarak 20 milyar dolar artabilir. Böylece bankaların kredilerinin toplam içindeki payı yüzde 64'den 60'a düşmektedir. Gelişmekte olan ülkeler bu miktarın daha da artacağını ümit edebilirler. Ancak en azından bankaların bu alandaki faaliyetlerini azaltma eğiliminin tersine döndüğü anlaşılmaktadır.

Çok taraflı kalkınma bankalarının katkılarının 20 milyar dolar artarak 1988'de 55 milyar dolar olması beklenebilir. Böylece yıllık artış yüzde 16 olarak belirlenirken toplam içindeki pay da yüzde 8'den yüzde 11'e yükselmektedir.

Öte yandan Dünya Bankası'nın katkısı bu bankalarınunkinin üçte ikisi kadardır.

Baker planında hükümetlerin bankalar, IMF ve kalkınma bankalarından sonra

dördüncü kuruluş olarak hem garantili ihracat kredilerinin yeniden düzenlenmesi hem de yeni krediler için garanti sağlaması istenmektedir. Hükümetlerin verdikleri borçların da 1988 yılında yüzde 9 artarak 85 milyar dolar olması beklenebilir. Böylece Baker ülkelerinin toplam borcu yıllık yüzde 4.5 artarak 1985'de 440 milyar dolardan 1988'de 500 milyar dolara çıkabilir. Bu miktar da borçlar ihracattan daha yavaş artarken, ekonomik gelişmeyi finanse etmek için yeterli olabilir.

15 BAKER ÜLKESİNİN BORCU (Gelecek üç senelik tahmin)

	1985		1986		Yıllık Artış %
	Milyar \$	%	Milyar \$	%	
Bankalar	280	64	300	60	2 1/2
IMF	20	4	20	34	0
Kalkınma Bankaları	35	8	55	11	16
Hükümetler	65	15	85	17	9
Diğer	40	9	40	8	0
Toplam	440	100	500	100	4 1/2

Kaynak: Lloyds Bank

Üniversite, Endüstri Ve İşgücü Arasında İşbirliği...

Bugün yöneticiler verimliliği arttırmanın ne kadar önemli olduğunu anlamışlardır. Verimliliği arttırmak için uygulamada çeşitli yollar denenmektedir. Bunlardan biri ABD'nde University of Alabama (UA), General Motors (GM) ve United Auto Workers Union (UAW)'ın birlikte gerçekleştirdikleri bir programdır. Bu program ile öğretim görevlileri, öğrenciler, şirket yöneticileri ve işçiler verimliliğin arttırılması çalışmalarında ortak bir grup oluşturmuşlardır.

GM, Tuscalooso fabrikasının üretime devam edebilmesi için masrafların, 2 mn dolar kısılması gerektiğini belirtmiştir. Tüm uğraşılara rağmen sadece 1.5 mn dolar kısıntı yapılabilmektedir. UA, GM'in fabrikasını senede 470.000 dolardan 3 sene için kiralamayı kabul edince 1 yıllık açık hemen kapatılmıştır. Ayrıca, anlaşmaya göre, kira verimlilik artıp maliyetler düştükçe azalabilecektir. Üniversite ise fabrikayı araştırma ve eğitim faaliyetlerinde kullanmayı planlamıştır. Öte yandan fabrikada

çalışanlar geçici olarak, üniversitede verimliliği arttırmaya yönelik programların desteklenmesi için, ücretlerinden her hafta 52 dolar kesilmesini kabul etmişlerdir.

Üniversite fabrikada sürekli olarak verimliliği arttırıcı programlar uygulamakta ve sonuçlarını kontrol etmektedir. Anlaşmaya göre üniversitenin 3 senede fabrikada istenen tasarrufu gerçekleştirmesi beklenirken, bu sonuç 8 ayda elde edilmiştir.

Bu ortak girişimde genel politikaları üniversite dekanları ile GM'den ve UAW'dan 3'er temsilciden oluşan bir komite tayin etmektedir. Komite 3 ayda bir toplanıp verimlilik arttırıcı politikaları incelemektedir. Verimliliği arttırıcı araçların robot kullanımından, ücret teşviklerine kadar çeşitli şekilleri bulunmaktadır. Ancak bunların uygulanması ile genel verimliliğin bir veya iki yönü olumlu yönde geliştirilmektedir. Örneğin, robot kullanımı üretimi arttırıp, direkt işgücü maliyetini azaltabilir. Ancak, bunun enerji tüketimi ve malzeme kullanımı gibi sahalarda olumsuz etkisi olabilir. Bu nedenle bu programlar uygulanırken, tüm sahalardaki olası etkiler göz önüne alınmalıdır. Üniversite ile endüstrinin verimliliği arttırmak üzere ortak

girişimi, öğretim görevlileri ile yöneticilerin bilgisi, işçilerin fabrika ile ilgili teknik beceri ve bilgileri ile birleşince çok daha etkin sonuçlar vermektedir.

işçilerin fabrika ile ilgili teknik beceri ve bilgileri ile birleşince çok daha etkin sonuçlar vermektedir.

UA ile GM'in gerçekleştirdikleri bu ortaklığın sağladığı çeşitli faydalar şöyle özetlenebilir:

Üniversite gerçek bir araştırma ortamı elde ederken, fabrikada verimlilik artar. Fabrika yöneticileri her konuda uzmanlara danışma imkanını bulurlar.

Diğer bir fayda, ortak girişim sırasında işçi-işveren arasında bir işbirliğinin doğmasıdır. Üniversite görevlileri hem işçiler hem de işveren tarafından tarafsız olarak kabul edildiğinden çalışmalarda daha kolay başarı sağlanır. Örneğin, verimliliği arttırma programı çerçevesinde üniversite fabrikada airconditioner yerine vantilatör kullanılmasını teklif etmiştir. Karşılıklı güven doğduğu için, sendika kısa bir deneme devresinden sonra işçileri biraz rahatsız ettiği halde buna izin vermiştir.

Öte yandan, üniversite personeli çok acele etmeden bulgularını uygulayabilmektedir. Fabrika açısından bir fayda öğretim görevlileri ile öğrencilerin bu araştırmalara çok istekli bir şekilde katılmalarıdır. Üniversite yerine sorunların halli için bir danışman firmaya başvurulması çok pahalıya mal olabilirdi.

Nato Ülkelerinin Savunma Sanayileri...

Avrupa'nın bellibaşlı ülkelerinin savunma bütçeleri baskı altındadır. Silahlar gittikçe pahalılaşmaktadır. Silah imalatçıları, masrafları paylaşmanın gittikçe ehemmiyetli olduğunu ileri sürmektedir.

Dünya savunma harcamaları 900 milyar doları bulmakta, hatta geçmektedir. Bu meblağın yüzde 40'ını Nato ülkelerinin savunma masrafları teşkil etmektedir.

Nato ülkelerinin 1984 yılındaki savunma harcamaları, Gayri Safi Yurt İç Hasılanın yüzdesi, ülkeler itibariyle toplam savunma harcamaları ve fert başına düşen savunma harcamaları olarak dolar cinsinden aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Ülkeler	Savunma Harcamaları		(Milyon dolar)	
	Toplamı	GSYİH Yüzdesi	Fert Başına	Savunma Harcamaları

ABD	250.011	6.9	1.057	
Yunanistan	2.254	6.8	227	
İngiltere	22.733	5.3	406	
Türkiye	2.263	5.0	46	
Fransa	20.113	4.1	367	
Belçika	2.553	3.4	259	
B. Almanya	20.422	3.3	334	
Portekiz	645	3.3	63	
Hollanda	3.974	3.2	275	
Norveç	1.616	3.0	391	
İtalya	11.104	2.9	195	
Danimarka	1.369	2.4	268	
İspanya	3.443	2.2	90	
Kanada	7.041	2.1	279	
Lüksemburg	40	1.3	108	

Yaklaşık on yıldan beri ilk defa olarak Nato'ya bağlı başlıca Avrupa ülkeleri, savunma bütçelerinde ancak yüzde 3'lük bir artırım sağlayabilmişlerdir. ABD'de dahi, savunma harcamaları dört yıl evvel planlanan seviyenin altında kalmıştır.

Avrupa'nın savunma sanayii büyük ölçüde silah ihracatına bağlıdır. 1979-1983 yılları arasında Fransa 16.7 milyar dolarlık silah satışlarıyla dünyada 3'üncü sırayı işgal ediyordu. Fransa'yı, 9.5 milyar dolarla İngiltere, 6.6 milyar dolarla B. Almanya ve 4.7 milyar dolarla İtalya takip etmiştir. Son yıllarda Brezilya ve Kore gibi üçüncü dünya ülkeleri Avrupa'nın silah satan ülkelere rakip olmaya başlamıştır.

Avrupa'lı politikacılar, silah yapımında işbirliği önermeye başlamışlardır. Ancak silah yapımında işbirliği Avrupa'da yeni değildir. Bu konudaki kısmen başarı sağlanmıştır. Fransa'nın da dahil bulunduğu Bağımsız Avrupa Program grubuna dahil ülkelerin Bakanları 18 aydan beri toplantılar yaparak gelecekte işbirliği yapılacak konuların listesini hazırlamaktadırlar. Üye ülkeler ihtivaçlarını ayarlamaya çalışacaklar ve bundan sonra ortak üretime geçilecektir.

Ancak Avrupa Savunma Bakanlarının ısrarla üzerinde durmaya çalıştıkları husus, Avrupa içindeki işbirliğinin Avrupa silah sanayinin ABD silah sanayii ile rekabet edebilecek durumu sağlayabilmiş olmasıdır. Zira ABD silah sanayii Avrupa'dan aldığından çok fazla miktarda silahı Avrupa'ya satmaktadır.

Diğer taraftan silah imal fazlalıkları da bazı problemler yaratmaktadır.

Dünya ülkelerinin çoğunun silahlı kuvvetleri, daha iyi ve daha çok sayıda silah satın almak istemektedir. Bu nedenle kalkınma halindeki ülkelerin bazıları da silah sanayilerini kurmaktadır. Brezilya ve Güney Kore silah imalatçısı ülkeler olarak piyasaya çıkmıştır. İsrail ve Güney Afrika da kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere silah imal etmektedirler.

Başlıca silah ithalatçısı ülkelerin 1983 yılındaki ithalatı da aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Ülkeler**Milyar Dolar**

Irak	5.1
Suudi Arabistan	3.3
Libya	1.9
Mısır	1.7
Suriye	1.7
Sovyetler Birliđi	1.2
Ürdün	1.1
Arjantin	1.0
Hindistan	1.0

Japonya'nın Dünyaya Pazarlaması Ve Diğer Ülkelerin Bu pazarlamadan Öğrendikleri...

Son zamanlarda meydana gelen en göze çarpan politik ve sosyal olaylardan biri, II'nci Dünya Harbinin yıkıntılarında çıkan Japonya'nın, ekonomik süper güç olarak bugün arzettiği durumdur. Bu ekonomik güce saygı duyulmakta ve dünya piyasalarında bu güçten korkulmaktadır.

Japonya sadece harbin tahribatından kurtulmakla kalmamış, aynı zamanda aşağıdaki dört engelin üstesinden gelmiştir.

1- Madenler ve petrol gibi tabii kaynakların kıtlığı; oysaki Japonya'nın rakipleri diğer sanayileşmiş ülkeler bu kaynaklar bakımından zengindi.

2- Batı kültürünü ve iş pratiğini anlamının zayıflığı,

3- Dünya ticaretinin yapılmasında lüzumlu olan İngilizce veya diğer Avrupa dillerinin eksikliği,

4- Japonya'nın yıllar boyu kalitesiz mal yapmaktaki kötü şöhreti.

Bütün bu engellerinden kurtulan Japonya, bugün otomotiv sanayiinde, elektronik tüketim mallarında, saat ve diğer mallarda ön sırayı işgal etmektedir.

Japonya'nın pazarlama konusundaki bu becerisi birçok suali ortaya çıkarmaktadır.

- Acaba Japonlar, ABD'li ve Avrupalı firmaların, pazarlama konusunda bilmediği bazı şeyleri mi bilmektedirler?

- Acaba batılı ülkelerin firmaları, pazarlama konusunda daha önce bildiklerini mi unuttular?

- Japonların piyasa seçimlerinden, piyasaya girmelerinden ve girdikleri piyasaları ellerinde tutmalarından diğer dünya ülkeleri ne öğrenebilirler?

Japonya'nın muvaffakiyeti iş çevreleri ile hükümet arasındaki sıkı işbirliğinde ve diyalogda yatmaktadır.

Yeni Japonlar denilen, Güney Kore, Taiwan, Hong Kong, Singapur da dünya piyasalarında güçlü rakiplerdir.

Japonya ve adı geçen ülkelerin yeni rekabetinin özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

- Son derece zeki, disiplinli ve kalifiye işçilere, Batı ülkelerinden ödenenden daha düşük ücret ödenmektedir.

- İşgücü ve idare arasındaki işbirliği, Batıdaki aksine çok kuvvetlidir.

- Hükümet işe yardım için prim vermektedir.

- Dahili piyasalar bazan açıkca, bazan dolaylı olarak himaye edilmektedir.

- İş ve pazarlama stratejisinde etkenlik vardır.

Japonya'nın pazarlama konusunda gözönünde bulundurduğu başlıca hususları da aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- Fırsatları iyi teşhis etmek ve nereye vurulacağını bilmek

- Rekabet edebilir malların geliştirilmesinde muvaffak olmanın anahtarı sadece teknolojik ilerleme ve buluşlar değildir. Gerçekte aranan, mamulde ve pazar bulmada yaratıcılıktır.